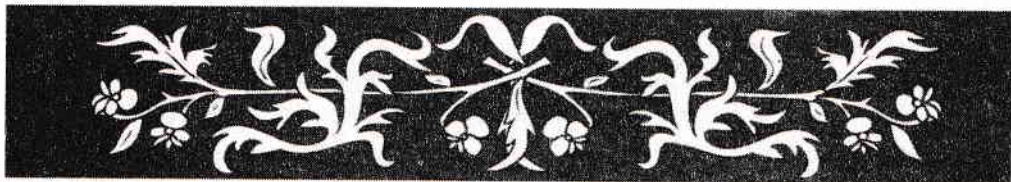

CUPRINS

Începuturile.....	3
Pe apele mari ale copilăriei	5
Atât de repede tinerete	8
Boier Benga	10
Stăncuța	17
La pristăvirea Radului Vodă	20
Radu Vodă de la Afumați	23
Un domnitor are nevoie de oșteni	26
Voica	30
Mehmed-beg cel Urât	36
Revederea	40
Mălureni	43
Să nu uiți asta, bane!	44
Calul meu se numește Vârtej!	46
Visul	47
Să nu dorești domnia în vremuri de cumpănă!	51
De mortuis	56
Alaiul cernit	59
Recviem	62
Vremea turcitului	65
Planul banului Preda	68
Săraca Doamna Despina	72
În taina nopții.....	74
Piare țara de turci	76
Să te întorci, măicuță!	79
Îmblânzirea banului Pârvu	81
Înainte de furtună.....	86
Moartea lui Dragomir Vodă	90
Dezlegat de legământ	92
Vreme grea de domnie	93
Gubavi.....	98
Aveau atât de multe să-și spună!	104
Zamfir, fiul lui Zamfir	108

La vremea când asfințea veacul al XV-lea, cârmuia Țara Muntenească Radu Vodă al IV-lea Basarab, supranumit cel Mare și cel Bun. Timpuri de aur pentru țară și pentru norod. Că voievodul era tare chibzuit în tot ce făcea, dregea și așeza cu statornicie la zestrea și odăjdile cele menite viitorimii. Știa a se înțelepți și a sta drept atât cu împărăția care-și scâldea țărmurile în Bosfor, cât și cu toate celelalte puteri și cu craii lor încoronați. Sultanul, cât era el de uns cu toate alifiile, nu-i putea isca pricină în ruptul capului și trebuia să se mulțumească a-și ține armile dincolo de Danubiu. Până într-atât izbutea Vodă cu diplomația lui dibace și cu inima lui cea fără prihană. La rândul-i, craiul maghiar se vădea și el bucuros de vecinul său și de dibăcia cu care învârtea gospodărește politica. Nici lui nu i-ar fi venit în niciun chip să se pomenească atunci când lumea îi era mai dragă că vine turcul să-i dea binețe.

Așa făcu Radu Vodă că ieși mereu și pretutindeni din cumpeni. Se avu strașnic cu toți. Dar mai ales cu frații de dincolo de coama Carpaților. Cât trăi Ștefan al Moldovei se grăbi a învăța de la acesta cele mari și bune ale domniei, îl iubi și-l respectă ca pe un părinte drept și un uriaș sfătuitor. La moartea acestuia, alături de jalea și plângerea lăcuitoarelor din Țara Moldovei o așeză pe cea din sufletul lui mare și necăjit. Și când clopotele Putnei vestiră cu glasul lor puternic și tânguitor că cel care stătuse nebiruit în scaun la Suceava 47 de primăveri acum era coborât în cripta rece a neființei, auzi de la cetatea de pe Dâmbovița și se îndureră peste poate. Parcă nori mari se abăteau peste ființa sa și-l cerneau cu lînțoliu din cap până-n picioare. Cântătoarele văzduhului nu se mai auzeau și florile își pierdeau culoarea, ofilindu-se. Răzbăteau din țăriile cerului clopotele Sucevei, ca o prevestire nemiloasă: Ștefan, marele Ștefan, nebiruitul Ștefan, s-a dus la odihna cea din urmă și din vecii vecilor și a tuturor veacurilor.

Sufletul lui rămase nevindecat și din acea clipă știu că domn ca Ștefan nu mai avusese până atunci Moldova și nici nu era chip să se mai înalțe vreodată în scaun. Nici nu trecu mult și iată că progenitura marelui domn, Bogdan al III-lea în linie mușatină, se și nemulțumi de Radu cel Mare și cel Bun. Dintr-o pârdașnică de pricină pe care un om de rând n-ar da nicio para chioară. Dar pentru un domn coborât din stirpea vestiților mușatini, devenea de netrecut și de neiertat. Ca o vătămătură ce nu-și mai găsește leac în inimă, chiar dacă trupul s-a vindecat între timp. Așa și cu Bogdan al III-lea. Aflase că Basarabul îi ridicase împotriva un venetic și

un zălud, Roman, un vântură-lume care umbla după scaune domnești ca un sărăntoc după zestre de fete mari. Vorba prinsese și pricina se aprinsese rău. Cât pe-aci să fie război în regulă între cele două țări surori și între români din cauza acestei trebi înveninate. Numai că s-a găsit la vreme nimerită un om potrivit, care să știe, să vrea și să poată curma firul atât de întortocheat al gălcevii. Și acesta a fost călugărul sârb Maxim. Vorba ceea: „Călugării ferecă și desferecă”. Dacă vor ei, cei atât de știutori în ale cărții, apoi dau în așa chip lucrurile încât din albă fac neagră până trece umbra norului și vine lumina și seninul. Apoi din neagră fac la loc albă. Așa și călugărul Maxim, făcu ce făcu și potoli lucrurile repede. Nu chiar cât ai bate din palme și nici de la o albă până la primul amurg. Dar în câteva zile bune o scoase la capăt. Și se potoli Bogdan Vodă și înțelese că nu cu Radu Vodă trebuia să se războiască, de vreme ce sunt de o lege și de o seminție și vin din aceeași împletitură cu cea a fraților din Moldavia.

Se liniști și Radu Vodă dinspre partea Moldovei. Și, ca să arate că n-a avut gând rău pentru hotărâțul și legiuitul urmaș al lui Ștefan, își strânse curtea, pe preacinstitele obraze boierești, și jurară chiar pe Evanghelia mitropoliei Ungro-Vlahiei ca între el și Bogdan să fie pace neclintită.

Frați buni îi socoti și pe transilvăneni. Și nu mai găsi niciun fel de pricini. Și nu mai căută peste munți niciun fel de întuneric, ci numai raze de lumină.

Porni mai cu seamă să înfrumusețeze țara de la un capăt la celălalt. Potoli cu aceeași curată măiestrie zăzaniile boierilor, socotindu-i buni pe toți atâta timp cât lucrau ei pentru țară și nu pentru rotunjirea averilor și săturarea pântecului lor. Îi ținu la mare cinste pe Craiovești și-i ridică în dregătorii însemnate, neuitându-i nici pe boierii de peste Olt, cei ai Munteniei Mari. Stăruie și pe lângă cele sfinte cu multă osârdie și ridică așezări cuvioase aici și pe alte meleaguri, gândind că fapta ctitoricească aceeași și binevenită e pretutindeni. La știut și prețuit pentru dăruirile sale muntele Athos, îl pomeniră toate slujbele împărătești, toți egumenii și călugării mănăstirilor.

Dar Radu Vodă nu uită nici de sămânța care trebuie aruncată în ogrorul țării, întru cinstirea și continuarea strămoșilor, asigurarea urmașilor și înmulțirea speței omenești. Îi zămisli Cătălina doamna odrasle scumpe și frumoase întru slava pântecului muieresc și bucuria sa adevărată. Nu s-a putut spune niciodată și de nimeni că domnul nu și-a făcut pe deplin datoria. Atunci când s-a purces spre lumină și ultimul dintre ei erau cu totul zece capete bătute pe muche. Și zece n-ar fi fost așa mult la un voievod cum era Radu cel Mare și la o doamnă aleasă cum era Cătălina. Acu gurile rele sau doar bune întru rostirea adevărului din cronici glăsuiesc că nu pentru toți se ostenise domnitorul cu Cătălina doamna, ci numai

pentru vreo șapte dintre ei. Iar și aceștia numai cinci erau cruce de bărbat și două domnițe. Pentru ceilalți trei, tot din stirpea lui domnească, o mai iertă pe Doamna Cătălina de durerile facerii și o mai încercă și pe altă jupâniță cu puterile și dăruirile sale lumești. Prin aceasta nu pieri însă țara și nici așezările lui Radu Vodă nu se năruiră. Și nici Doamna nu se ofili înaintea de vreme. Că domnul țării știe el bine ce face și se cade să nu fie supărat la ceas de odihnă pentru cine știe ce treburi mărunte. Așa că domni Radu Vodă în pace și își iubi țara și norodul, precum și pe cei zece descălecători din pântec. Numai că pentru feciorul cel mare, pentru cel pe care-l numise la fel ca pe el, pentru Radu Vodă cel Tânăr, dacă ținem seamă că el încăruntise, domnitorul avea o iubire aprinsă și de neostoit. „Acesta va fi urmașul meu!“ își zicea ori de câte ori îl vedea pe Radu și-și scălda ochii privindu-l. Așa cum uitându-te într-un lac pur îți vezi propria ființă mângâindu-te.

PE APELE MARI ALE COPILĂRIEI

Băteau ceasurile anului 1500 sau, după spusa cronicarilor, 7008 de la facerea lumii. Când o fi fost făcută lumea nimeni nu putea ști, dar ei, care erau mai firoșcoși, își închipuiau multe și născociau și mai multe. Ba se luaseră după ei și unii neînsemnători de slovă și guralivi nevoie mare. Un bătrân înțelept și sfântos dintr-un sat de moșneni, pe nume Fălosu al lui Pupezeu, care fusese uitat de vreme și nici el nu mai ținea socotul anilor câți trecuseră peste sută, iscase altă năstimiră. Că facerea lumii trebuie socotită de la primul cântat al primilor cocoși. Că de fapt cocoșii ar fi fost primele viețuitoare ale pământului și că ei, prin glasul lor răgușit dar puternic, au sunat deșteptarea zorilor omenirii.

Oricum ar fi fost, zorii veacului XVI veneau sub semnul a tot soiul de îngrijorări. Babele și vracii preziceau că va fi un veac cumplit de molime și de necazuri câte nu se mai văzuseră până atunci pe meleagurile românilor. Și că va fi multă încercare de sânge și se va stârpi multă viță omenască de pe aici. Iară cele mai babe din toate babele ziceau că taman acum va veni potopul ăla marele, că s-a înmulțit prea mult suflarea aceasta și s-a înrăit și îndușmănit prea mult omenirea. Și tot ele ziceau și preziceau, făceau și prefăceau buruienile, că tot acum avea să vie și focul cel mare al Gheenei să pârjolească totul în cale.

Astfel că îngrijorările creșteau. Dar cum nimeni nu știa dacă va fi cu adevărat potopul și pârjolul și cum iarăși s-ar fi putut să și fie, se făcură slujbe și se ridicară rugi sus, în tăriile cerului, pentru începutul de veac și pentru luminarea lui, și pentru că de-ar fi să vie stihiiile măcar să fie întâi pârjolul și apoi potopul să-l stingă și să statornicească liniștea oamenilor.

Pentru că lumea se vântura și prindea a îngrijorare. Numai Radu cel Tânăr părea a nu vedea aceste lucruri. Pe la vremea aceea înnumăra cam zece primăveri. Dar pe lume venise în iarnă, într-un aspru Ghenarie din leatul 1492. Era viforos ca și viscolul, nu prea înalt până la anii aceia, dar fecior strașnic de frumos, cu ochii negri, pătrunzători, răspândind lumini lăuntrice care înțelegeau iute și tălmăceau totul cu iuțeala fulgerului. Părul negru, aproape de culoarea abanosului, bine tuns și arcuit nuanțat pe frunte, căzându-i în plete unduioase și parcă de mătăasă. Avea un farmec înnăscut, deși nu dovedea eleganță. Figura îi era severă, uităturile aspre, un surâs ciudat îi înflorea la răstimpuri în colțul buzei. Nu a râs și a veselie. Ci mai mult ca semn al unei porniri lăuntrice iscate dintr-o oarecare împlinire. Ciudat, dar la o asemenea vârstă i se formase bine caracterul. Vădea dârzenie și neînfricare. Precum vântul care aleargă fără tihnă și nu-i pasă de se izbește de opreliști în cale. Ca și apele venind din stânca muntelui, care aleargă fără să le doară bolovanii ce li se iscă în piepturi. Mâna caili cei mai nărăvași din herghelia tatălui său și se bucura când îi simțea supuși sub el dar gata să-și iasă din fire la primul semn de slăbiciune a stăpânului.

Învăța încet dar strașnic meșteșugul armelor de la cei mai buni căpitani de oștire. De la ei deprindea și arta de a-și doborî adversarul. Așa l-a cunoscut într-o zi pe căpitanul Zamfir, un luptător de mâna întâi care se putea lua la bătaie cu oricine fără frica de a fi răpus de acesta. Zamfir, puternicul și inimosul Zamfir, era un munte de român care mânuia paloșul cu o măiestrie de nedescris. Avea mișcările lui necunoscute altora încât, una, două, îl aducea pe adversar acolo unde voia el. Îl lăsa descoperit și bun de pălit în creștetul capului sau direct în inimă. I se dusesese fama până departe încât nimeni dintre ai săi, căpitani de oaste sau rândeni, nu se încumetase a-și încrucișa paloșul cu el. Numai că acest Zamfir atât de voinic și de inimos era și un om foarte bun. Cu sufletul ca pâinea caldă sau ca mierea dulce a fagurelui. El nu ținea ascunse tainele virtuților sale ostășești. Pentru că erau destule. Știa să lupte și cu vechea ghioagă a străbunilor, cu bâta ciobănească, cu lațul făurit din nuiiele de stuf împletite care aruncat cum trebuie îl prindea pe adversar de picior și-l trăgea cu putere până ce-l trântea la pământ. Era prăstiaș iscusit și arcaș neîntrecut. Nimerea pasărea în zbor fără niciun temei de îndoială. Ba dacă se lua la întrecere pe doborât zburătoarele, în timp ce alții apucau să doboare abia

una singură, el răzbea până la trei, patru păsări. Știa să țintească bine și cu pușcociul încărcat cu praf de silitră. Și dacă toate acestea îi erau cunoscute, firește că la voinicia lui și la brațele sale puternice nu putea să lipsească și lupta dreaptă, cea mai dreaptă poate și cea mai veche dintre toate felurile de lupte câte au mai născocit și oamenii în albia timpului: lupta corp la corp. Nimeni nu putea să-i reziste căpitanului Zamfir când îl cuprindea pe cel cu care trebuia să se înfrunte în brațele sale viguroase, își încorda mușchii și-l strângea la pieptul său vânjos încât bietul cutezător simțea că-și dă duhul. Abia atunci căpitanul Zamfir slăbea strânsoarea și acel om se prăbușea la pământ biruit. La fel făcea și cu urșii cei mari și fioroși și mătăhăloși din pădure. Dacă avea treabă prin satele vecine pentru a aduna feciori la oastea voievodului și drumul trecea taman prin codru, nu era el să ocolească și să piardă vreme pentru că acolo s-ar fi putut întâmpla să dea față cu Moș Martin. Și nu s-a întâmplat de puține ori să nu se întâlnească. Oamenii vedeau bine că Zamfir se întorcea cu blana ursului din pădure, purtând-o pe umeri ca și odinioară Hercule, vestitul Hercule, cu blana leului din Nemeea. Și nu erau numai vorbe scornite de el. Că se putea chipurile să găsească un urs mort de-a gata și de-a binelea și să-l juipoale doar de blană pentru a se fâli cu ea pe nedrept și pe neluptate. Dar oamenii văzuseră cu ochii lor o ispravă de te minunai, nu alta. Într-o noapte venise o namilă de urs înfometat la văduva lui Neculai Făclie. Și nici una nici două sărise la vaca ei de lapte s-o sfâșie. Muierea singură și neajutorată se speriasse rău și țipa ca mușcată de viperă, să-i sară lumea în ajutor cu furci și cu topoare. Lumea se adunase – vorba aceea – ca la urs. Dar nimeni nu cuteza să se ia cu ursul, așa înfuriată cum era fiara. Auzise și căpitanul Zamfir. Sărise din așternut și aproape gol cum era, că totul se petrecea în toilul verii, sărise în ajutorul muierei și al vacii mai cu seamă. Cu brațele sale vânjoase îl cuprinsese pe urs și vaca mugise de fericire că scapă de vătămătură. Începuse lupta voinicească în privirile înspăimântate ale oamenilor care vedeau cum ursul își înfipsea ghearele în carnea românului, sângerându-l. Numai că Zamfir nu se înspăimântase la răgetele fiarei și la strânsoarea acesteia. Îl strânse el mai tare în brațe până ce-l doborî pe urs și-l lovi cu un cuțit până la plăsele, în măduva pieptului. Altădată oamenii văzuseră cum Zamfir fusese atacat de o pisică sălbatică – o prinsese de ceafă și-o strânsese până ce agilul și periculosul animal, care n-apucase să-i facă nici măcar o zgârietură, își dădu duhul.

Nu ținea nimic pentru el căpitanul Zamfir. Știa că e de datoria lui a lăsa tot ce știa urmașilor. Avea un fiu pe care-l chema tot Zamfir și pe care-l lăsase în locurile sale natale, prin părțile Caraimanului, pe unde făcuse minunile acestea de vitejie. Femeia lui murise. Pe fecior, după ce-l

învăţase câte ştia el, l-a lăsat în grija unei bătrâne. El a venit la oaste la chemarea lui Vlad Călugăru, căruia îi slujise cu credinţă, după cum şi acum îl slujea pe fiul acestuia, pe domnul de scaun, Radu cel Mare şi cel Bun.

ATÂT DE REPEDEA TINEREŢE

nii începuseră să curgă din nou, prin huceagul de întâmplări care mai de care mai neasemuite una cu alta. Apele mari ale copilăriei lui Radu cel Tânăr mergeau şi ele parcă nenăimite, de la matca de odinioară prin cea de acum spre zilele şi anii ce aveau să urmeze.

Împlinise 15 ani. Până atunci părintele său îl socotise copil. Acum era un tânăr în puterea cuvântului. Aşa încât sfătuindu-se cu doamna Cătălina, Radu Vodă hotărî să nu-şi mai ţină toate odraslele pe lângă el, ci să le rânduiască şi prin alte cetăţi ale Ţării Muntenesti. Astfel stând lucrurile, Radu Vodă când hotăra ceva rămânea statornic în gând şi faptă. Pe Radu cel Tânăr îl trimise împreună cu doi fraţi ai lui – s-ar zice nelegitimi, Cârstea şi Maican –, să locuiască în cealaltă cetate de scaun, bătrâna Târgovişte. Radu cel Mare avu grijă ca pe această scumpă şi îndrăgită progenitură a sa să o dăruiască şi cu o moşie, la Afumaţi, lângă Bucureşti, pe care i-o întări cu pecetile ce se cereau a fi puse pe hrisoavele domneşti. De la Bucureşti veghea asupra celor ce aveau să se petreacă la curtea de la Târgovişte cu fiul său Radu. Cum acesta creştea şi cum, aşa nădăjduind domnul ţării, va fi gătit într-o bună zi când el se va pristăvi din viaţă să-i urmeze Radu cel Tânăr, cel de la Afumaţi, la tron. După cum pe un frate mai mic al lui Radu, Vlad Vintilă, îl va trimite prin părţile oltenesti. Pe fete, Boba şi Cârstina, le va mărita cu obraze boiereşti pentru ca şi acestea, domniţe de sânge fiind, să nu lase nici ele a se stinge stirpea basarabă şi să dăruiască la rândul lor coconi. Cât mai mulţi coconi. Îşi împrăştiase fiii, dar nu pentru a-i risipi, ci pentru a-i fixa mai puternic şi cu mai multe rădăcini în pământul ţării româneşti de la miazăzi de coama Carpaţilor.

Radu cel Tânăr a îndrăgît nespus de mult Târgoviştea, cetatea care îi vorbea despre strămoşii săi basarabi, Mircea şi Vlad Ţepeş, despre ale căror strălucite fapte aflase atât de multe povestindu-se. Se simţea bine aici, sub ocrotirea unui boier credincios al părintelui său, pe nume Benga. Ştia că, fiind un urmaş al acestor măreţi voievozi, trebuia să fie vrednic de numele şi faptele lor ostăşeşti. Aici fusese trimis şi faimosul

căpitan Zamfir care împărțea cu dărnicie din cunoștințele sale tinerilor ce se pregăteau în vederea luptei. Pentru că era o vreme crâncenă și pământul țării mereu călcat de vrăjmași.

Căpitanul Zamfir începuse să îmbătrânească. Părul îi albise pe la tâmple, privirile nu-i mai erau chiar atât de pătrunzătoare. Brațul însă nu-i slăbise și agilitatea nu-l părăsise deloc. Știa luptătorul că tot meșteșugul său trebuia să-l deprindă tinerii, să fie pregătiți pentru vremea când el și cei de-o seamă cu el aveau să meargă la odihna pământului. Atunci să se ridice în loc, așa cum în primăvară se ivesc mlădițele proaspete ale pădurii, adică lăstărișul, și înfrunzesc în cântec de doină, brațele urmașilor și ale urmașilor lor, tot mai viguroase și mai pline de lumina venită de la rădăcini. Numai turcul care călca pământul străbun cu gând să-l înrobească nu trebuia să știe despre tainele luptei. Ci lovit și răpus cu aceste arme ale iscusinței, curajului și bărbăției.

Radu cel Tânăr l-a îndrăgit pe căpitanul Zamfir. A învățat de la el multe. A devenit un adevărat luptător.

Cât stătuse la cetatea de pe Dâmbovița, parcă aceea fusese copilăria jocurilor. Acolo se întovărășea cu copiii de o seamă cu el și născocea tot felul de jocuri de luptă, care mai de care mai închipuite. Dar acelea fuseseră simple jocuri. Acum, aici, la cetatea Târgoviștei, copilul de atunci devenise bărbat. Se mai înălțase ceva, cam cu un lat de palmă, fără a ajunge nici atunci și nici mai târziu ceea ce se numește un om înalt. Dar statura era mai mult decât potrivită, impunătoare, și dezvelea un fizic bine făcut, aproape athletic, o vioiciune și o vigoare morală deosebite. Jocurile copilăriei le-a preschimbât în adevărate jocuri de luptă cu ajutorul căpitanului Zamfir și împreună cu el. Odată l-a întrebat pe acesta:

- De unde ai învățat atâtea lucruri și cât timp ți-a trebuit să le înveți?

Zamfir nu stătuse o clipă în cumpeni. Răspunsul îi era firesc și îi stătea pe inimă să-l spună. Pentru că nu-l spusese nimănui până atunci:

- Coconule Radu, nimeni nu m-a învățat să lupt. Se vede treaba că românul se naște cu dorul de libertate în suflet. Și pentru ca să fie liber știe că trebuie să lupte. Și viața e cea care îl învață să lupte. Pe mine m-a învățat să lupt chiar lupta!

Radu cel Tânăr zâmbise:

- Cum vine asta, că... te-a învățat să lupți chiar lupta?!

- Uite-așa. Că tot fiind prin bătălii a trebuit să știu să mă feresc de lovituri. Nevoia m-a învățat, coconule!

Radu înțelesese prea bine. Totuși îl încercase iar pe Zamfir:

- Spune-mi, bravule căpitan, urșii ori lupii pădurii tot nevoia te-a învățat să-i înfrunți?

- Tot ea, pârda! Dacă nu lupți din răspuțeri te sfâșie! Când te atacă ursul cel mare din pădure lupta este pe viață și pe moarte. Când dai iama cu bâta prin haita lupilor, numai dacă lovești cu credința în izbândă și cu puterea cea mai mare pe care o ai, poți fi sigur că biruiești! La fel după cum și procleții de turci vin în haite numeroase, câtă frunză a codrilor și câtă iarbă a câmpurilor și câte stele în naltul ceresc. Dară noi suntem mult mai jos decât ei la număr. Știi, coconule Radu, că și floarea câmpului e mult mai puțină ca iarbă care-i crește în jur de-o năpădește. Dar floarea e mândră și frumoasă. Iar noi suntem și rămânem de stâncă. Pentru asta trebuie să luptăm însă din răspuțeri. Nu e asta nevoie, coconule? Aspră nevoie mai este. Eu am învățat să lupt cu lupii pădurilor și ai armiiilor cotropitoare în mijlocul lor. Luptând cu ei ca să nu mă sfâșie!

Radu cel Tânăr înțelesese prea bine totul. Nu l-a mai întrebat nimic pe Zamfir. I-a păstrat însă mereu, în tăcere, o iubire adâncă și nețârmurită. Zamfir a rămas la Târgoviște ca să-i obișnuiască pe tineri cu legile luptei. Pe Radu cel Tânăr l-a învățat cel mai mult și cel mai bine, ca pe un cocon domnesc ce se afla și ca pe unul dintre cei mai buni și mai destoinici învățaței.

BOIER BENGA

Ba Târgoviște, Radu cel Tânăr trăi prima lui tinerețe, prematură și controversată. Pe cât de dură și de deschisă vicisitudinilor vieții, pe atât de vioaie și pasionantă, asemănându-se primilor fiori ai juneței sale care își începuse zborul cel înaripat. Aici, în umbra ruinelor trecutului, dar gândind la luminile de odinioară, a părăsit pentru totdeauna copilăria. S-a despărțit de toate jocurile de până atunci, fără a le putea uita însă niciodată. Le-a înlocuit cu jocurile grave ale bărbăției și vitejiei ostășești.

Când a sfârșit prin a deveni un adevărat luptător, căpitanul Zamfir i-a spus într-o zi cu hotărâre:

- Coconule Radu, va veni vremea să urci în scaunul înălțatului nostru domn și stăpân, Radu cel Mare și cel Bun. Ne vei conduce atunci cu vrednicie în lupta pentru apărarea fruntariilor străbune!

Radu și-a amintit atunci și parcă i-au trecut prin fața ochilor, ca într-o icoană sau ca desfășurarea unei bătălii, toate câte le învățase de la acest om vrednic: mânia armelor, neînfricarea, gândul curat ca apa izvorului rostit de el cu orice prilej și la orice pricină. Își reamintea dru-

murile parcurse în fuga cailor alături de bravul căpitan sau măsurând cu pașii locurile pe unde s-ar fi putut da bătălii necruțătoare. Observă bine și învătă și de astă dată multe de la căpitanul Zamfir. Află astfel că fiecare ridicătură de pământ poate fi folosită drept ascunzătoare, fiecare tufiș e ca o mână cerească pusă în fața vrăjmașului de minunata și încântătoare natură a plaiului românesc. Știa cât de mult prețuiau pădurile pentru retragerea oștilor și întinderea de capcane. Ca și huceagul înșelător al mlaștinilor. Căpătase ochiul sigur al câmpului de luptă și își forma pe nesimțite o mare capacitate de conducător al oștirii.

Zâmbise din nou, cu surâsul lui reținut din colțul gurii, și îi răspunsese căpitanului Zamfir:

- Nu știu câte îi vor mai fi zilele preabunului și milostivului meu părinte, dară i le doresc încă îndelungi și luminoase. Și iarăși nu știu, cinstite și viteze căpitan, dacă după pristăvirea lui din viață voi fi eu acela care să mă înalț în scaunul pe care stă el cu dreptate și în care au stat cu cinste și slavă toți înaintașii noștri basarabi. Dară ceea ce doresc este să slujesc pământul acesta și cu priceperea pe care o am să lupt pentru a nu o lăsa pradă vrăjmașului!

Isprăvise de mult cu jocurile copilăriei. Nu gândea și nu știa dacă se va înălța în scaun. Dar nu pierdea nicio clipă pentru a deveni un mare conducător de oști. Dar, în curgerea timpului acestei prime tinereți, tinerețea lui târgovișteană, află multe despre treburile politice și chiar despre domnie de la credinciosul boier Benga. Acesta era de prin părțile Buzăului, avea case mari și pământuri întinse prin acele meleaguri. Dar cu copiii nu-l dăruise coana Sevasta. Și nu numai atât. Îl lăsase singur pe lume, pristăvindu-se de tânără. Așa că boierul Benga venise la București de se pusese în slujba lui Radu cel Mare, care-l prețuia și-l iubea ca pe fiul său. Domnitorul chiar îi spusese într-o zi:

- Iară cu toate ale tale acareturi ce vei face de acum, Benga?

- Nu le voi lăsa de izbeliște, Măria Ta. Că la ceas de bătrânețe, când brațul nu va mai avea tărie a ține spada iar sufletul va deveni mai cucernic, mă voi retrace în umbra acestor acareturi să fiu iar stăpânul lor și lumina care le ocrotește. Acuma însă, când e vremea bună de luptă ar însemna ca o hiclenire și ca o lânchezeală nevolnică a trupului!

Radu Vodă zâmbise. El era omul păcii și al liniștii. Nu credea în duhul războiului, ci în inima caldă a împăcărilor. Totuși luă cuvintele pornite curat din cugetul boierului așa cum erau și-l prețui pentru asta și-l ținu la mare cinste. Dar boierul Benga era și un luptător adevărat. La vremea aceea nici nu număra mai mult de 40 de primăveri. Dar lupta ca la 30. Văzuse și el multe bătălii și se alăturase cu cetele sale de buzoieni, împreună

IRPIS | We know books
cu ceilalți mari boieri munteni, la luptele din timpul lui Vlad Călugărul și chiar mai dinainte de acesta.

Într-o zi, Radu cel Mare îl chemase în taină la el și îi spusese:

- A sosit ziua, boier Benga, să-ți dau o poruncă domnească!

Benga tresărise a bucurie. Parcă se trezea dintr-un somn adânc și dintr-o amorțeală care nu-i făcea bine:

- Ai rupt învoiala cu turcul, Măria Ta? Nu-i mai plătești de astăzi tributul? Te-ai hotărât să-l înfrunți?

Radu cel Mare îi făcu semn că niciuna din aceste trebi nu s-a întâmplat. Apoi, cu glasul liniștit și calm, cu figura serafică pe care o avea îi spuse:

- Am hotărât Domnia Mea ca pe fiul nostru Radu cel Tânăr să-l trimitem la Târgoviște, la Cetatea de scaun de acolo. El este odrasla cea mai vrednică a Domniei Mele și a preacinstitei Doamne Cătălina. Tu îl vei însoți și-i vei purta de grijă ca un al doilea părinte ce-l va avea de azi înainte!

Benga se înclinase respectuos și plecase de a doua zi, însoțit de Radu cel Tânăr, pe cai aprigi și iuți spre Târgoviște. Între timp fură aduși și nevârstnicii Cârstea și Maican și instalați în palatul domnilor de acolo. Era o curte mărunță și modestă, pentru că tot fastul și întregul ceremonial se mutaseră acum în cetatea de pe malurile Dâmboviței, în Bucureștii ce se lăteau și se înfrumusețau pe zi ce trecea. Dar ce nevoie de lux și petreceri avea Radu cel Tânăr, care se gândea matur la pregătirea lui pentru apărarea pământului străbun? Ce nevoie avea boierul Benga, cel care-și părăsese acareturile sale buzoiene ca pe nimic, lăsându-le în seama slugilor pentru a îmbrățișa meseria de oștean și de slujitor domnesc?

Niciunul nu avea nevoie de astfel de bunuri. Nici faimosul căpitan Zamfir, care sosise și el curând după aceea la Târgoviște să-i fie călăuză bună învățacelui pe calea aspră, dar trebuincioasă, a pregătirii luptei. Benga a fost în tot acest timp ca un adevărat părinte pentru Radu cel Tânăr, nedezmințindu-și porunca primită de la domnitor. I-a urmărit pe el și pe căpitanul Zamfir în lungile zile de vară când din zori și până-n seară, întrerupți doar de foamea prânzului sau de lăsatul amurgului, cei doi luptau pe viață și pe moarte fără a se răni niciodată, călărind fără încetare până ce cădeau frânți de oboseală, bătând drumurile și cărările din preajma Târgoviștei și mai departe până la Dunăre, cunoscând toate pozițiile pe care le oferea cu dărnicie pământul românesc.

La o vreme, când socoti necesar, boierul Benga îl luă deoparte la ceas de seară și de taină pe Radu cel Tânăr și îi zise:

- Aș dori să am o vorbă mai pe-ndelete cu Domnia Ta, cocoane!

Radu cel Tânăr se supuse acestui boier plăcut la înfățișare și la vorbă pe care-l iubea și-l respecta din inimă. Merseră amândoi de se